

סיכומי ספר העדר לשנת תשל"ה

תנובת החלב והשומן

טבלה 1. התפלגות המשקים לפי רמת התנובה הממוצעת לפרה (3 ×); קיבוצים ומושבים שיתופיים.

תנובה ממוצעת לפרה, ק"ג	מס' המשקים בתשל"ה	מס' המשקים בתשל"ד
9,000 ויותר	4	2
9,000—8,000	29	8
8,000—7,000	101	78
7,000—6,000	34	74
6,000—5,000	1	9
סה"כ	169	171

רבים מאוד המשקים ששיפרו את הישגיהם ותקצרו היריעה מלצינים, אך פטור בלא כלום אי-אפשר. שיפור התנובה הממוצעת ב-500 ק"ג לפרה הוא חזיון נפרץ, ולא מעטים המשקים שהעלו את התנובה הממוצעת לפרה בעדרם ב-1,000 ק"ג או אף ביותר, הן ברמות התנובה הנמוכות והן ברמות התנובה הגבוהות, וראוי לציין: בחן (כ-1,250 ק"ג), כפר-המכבי (כ-1,250 ק"ג), רמות-מנשה (כ-1,000 ק"ג), שפיים (כ-1,070 ק"ג), מעוז-חיים (כ-1,100 ק"ג), אפי-קים (כ-1,020 ק"ג), גיר-אליהו (יותר מ-1,700 ק"ג), החותרים (יותר מ-1,900 ק"ג), עין-החורש (כ-1,400 ק"ג), פלמחים (כ-1,200 ק"ג), נתיב הל"ה (כ-1,000 ק"ג), אלומות (כ-1,500 ק"ג), מצר (כ-1,200 ק"ג), רשפים (כ-1,400 ק"ג), נוה-אור (כ-1,250 ק"ג), מענית (כ-1,000 ק"ג), גיר-גלים (יותר מ-1,300 ק"ג), אפק (כ-1,050 ק"ג), עינת (כ-1,400 ק"ג), אילות (יותר מ-1,500 ק"ג), גברעם (כ-1,550 ק"ג), בית-קשת (כ-1,300 ק"ג) ועוד רבים אחרים.

לעומת משקים אלו, היו מספר משקים בהם קפאה התנובה או אף ירדה — באחדים אף ירדה תלולה. קשה להסביר את הירידה בתנובה במשקים אלו, ויתכן, כי יש לתלות את הקולר בחלקו

שנת תשל"ה היתה שנה כמעט רגילה מבחינת ביקורת החלב, אם כי ספיחיה של מלחמת יום הכיפורים השפיעו עדיין על מצב העדר, בייחוד בחדשיה הראשונים של השנה, ושירות המילואים הממושך פגע בעבודה הסדירה בענף.

בשנה שחלפה ניתן לציין, כי היתה עליה ניכרת בתנובת החלב לפרה בעדר, מ-6,833 ק"ג בתשל"ד ל-7,191 ק"ג בתשל"ה — עליה של 358 ק"ג. לעומת זאת, אחוז השומן בחלב פחת מ-3.22 בתשל"ד ל-3.18 בתשל"ה, היינו לרמה של שנת תשל"ג.

הסיבות העיקריות לעליה הגדולה בתנובת החלב היו השתחררותם של המשקים מספיחיה של מלחמת יום הכיפורים והמשך השיפור ברמה הטיפוחית של העדר ובשיטות המימשק.

תנובת השומן עלתה אמנם ב-8.7 ק"ג לפרה, אך אחוז השומן בחלב נפל במידת מה. יש להניח, כי ברמת ייצור גבוהה כמקובל אצלנו קשה לשמור על רמת שומן גבוהה בחלב.

מספר המשקים, שהתנובה הממוצעת לפרה בעדרם עלתה על 9,000 ק"ג, היה ארבעה. יש לציין שעדר קיבוץ מרחביה, על אף התנובה הגבוהה בשנת תשל"ד, הצליח לשפר את הישגיו ולהגיע לתנובה ממוצעת של 9,819 ק"ג. יש לקוות שבשנה הבאה נזכה לתנובה ממוצעת מעבר לגבול ה-10,000 ק"ג. מספר העדרים בהם היתה תנובה ממוצעת מעל 8,000 ק"ג גדל במידה ניכרת (טבלה 1). כמו-כן עלה באופן ניכר מספרם של העדרים בהם התנובה הממוצעת לפרה היתה 7,000—8,000 ק"ג ופחת מאוד מספר העדרים בהם התנובה הממוצעת לפרה נפלה מ-7,000 ק"ג (34 לעומת 74 בשנת תשל"ד). רק משק קיבוצי אחד החולב שלוש פעמים ביממה נכלל עדיין בקטגוריה של 5,000—6,000 ק"ג.

במושב זה. לעומת זאת היו מספר מושבים שהצליחו להעלות את התנובה הממוצעת לפרה גם בעדר בהיקף גדול מאוד.

זו הפעם הראשונה יש ביכולתנו לסכם את התנובות במשקי ביקורת ב'. התנובה הממוצעת במושבים אלה נופלת בכ-400 ק"ג מזו שבמושבי ביקורת א', אולם באופן כללי התנובות דומות (טבלה 4), אלא שכמוכן היקף העדר קטן בהרבה מאשר במושבי ביקורת א'.

טבלה 4. התפלגות המשקים לפי רמת התנובה הממוצעת לפרה ($2 \times$); מושבים ביקורת ב'.

מס' המשקים בתשל"ה	תנובה ממוצעת לפרה, ק"ג
9	6,000 ויותר
6	6,000—5,000

כפי שצויין בראשית הרשימה ירד במקצת אחוז השומן בחלב, אם כי במספר סקטורים הוא היה ברמה משביעת רצון, על אף הירידה (קיבוצים ומושבים שיתופיים $2 \times$ ובתי-ספר חקלאיים) ובאחרים ברמה גבוהה מהממוצע (מושבים לסוגיהם). בעדר הקיבוצי החולב שלוש פעמים ביממה פחת אחוז השומן בחלב ב-4 מאיות על אף העליה הניכרת בתנובת השומן (12.2 ק"ג). ירידה זו היא המשפיעה על האחוז הממוצע בכלל העדר, כיון שסקטור זה מהווה כשלושה רבעים מכלל העדר שבביקורת.

על אף ולמרות הנטיה הכללית היו משקים שהצליחו להעלות את אחוז השומן בחלב פרו-תיהם או לשמור על רמתו בד בבד עם העליה בתנובה. ראויים לציון: שריד — 3.52% בחן — 3.29% ויפעת — 3.40%. לעומתם — רבים עדיין המשקים בהם האחוז הממוצע של שומן בחלב נמוך (פחות מ-3.0%). ביניהם: משמר-העמק — 2.89%, רמות-מנשה — 2.86%, אילון — 2.97%, יד-מרדכי — 2.91%, חפץ-חיים — 2.65%, מעוז-חיים — 2.88%, סעד — 2.95% ואחרים. אמנם הוחל בפעולה למען שיפור המצב, אולם אין היא מספקת.

תופעה הראויה לציון היא המשך גידול יחידות העדר במשקים השיתופיים בד בבד עם העליה בתנובת החלב, תופעה שהסתמנה בשנים עברו

בהתקדמות המהירה מדי במשקים אלה — או לפחות בחלקם — בשנת תשל"ד. אנו תקווה, כי משקים אלה יצליחו לשפר את הישגיהם ולהצטרף לקצב ההתקדמות המהיר, שאיפיון את העדר הנחלב שלוש פעמים ביממה בשנה האחרונה.

תמונה פחות מרשימה מזו שהתקבלה במשקים החולבים שלוש פעמים ביממה נראית במשקים החולבים פעמיים ביממה ובבתי הספר החקלאיים (טבלה 2). במספר משקים היתה ירידה בתנובה והעליה בתנובת הפרות במשקים האחרים לא היתה ניכרת ביותר. מצב דומה שורר בבתי הספר החקלאיים, אם כי אחדים שיפרו את הישגיהם במידה מרשימה.

טבלה 2. התפלגות המשקים לפי רמת התנובה הממוצעת לפרה ($2 \times$); קיבוצים, מושבים שיתופיים ובתי-ספר חקלאיים.

מס' המשקים בתשל"ד	מס' המשקים בתשל"ה	תנובה ממוצעת לפרה, ק"ג
3	3	7,000 ויותר
9	14	7,000—6,000
11	14	6,000—5,000
3	2	5,000—4,000
2	0	4,000—3,000
28	33	סה"כ

השינוי בטבלה נובע ממעברם של מספר משקים משלוש לשתי חליבות ביממה ולא משיפור מש-מעוטי.

גם בשנת תשל"ה היתה עליית התנובה במושבי ביקורת א' מתונה ביותר; מ-5,763 ל-5,887 ק"ג לפרה. המצב משתקף בטבלה 3.

טבלה 3. התפלגות המשקים לפי רמת התנובה הממוצעת לפרה ($2 \times$); מושבים ביקורת א'.

מס' המשקים בתשל"ד	מס' המשקים בתשל"ה	תנובה ממוצעת לפרה, ק"ג
1	5	6,000 ויותר
9	7	6,000—5,000
1	0	5,000—4,000

בסקטור זה יש לציין את הקפיצה הנחשונה בתנובה לפרה במושב בוסתן הגליל, אולם יש להביא בחשבון את היקפו המצומצם של העדר

טבלה 5. סיכום כללי של ביקורת תגובת החלב והשומן בשנת תשל"ז 1974/75

[illegible]

১৮৭৬-৭৭

279	11048	69	12312	27219	22.82	19.41	3.18	22955	720728	31577	37138 תשל"ח	ממלכתי
-----	-------	----	-------	-------	-------	-------	------	-------	--------	-------	-------------	--------

מבטאים לעומק הלימודים : 7085 א"פ , 225.3 א"פ , 3.18 %

॥ १ ॥

ממל"צ: לפרט בשנת המל"ז: 5701 ק"ג חלב, 192.7 ק"ג שומן, 3.38 %
לפרט בשנת המל"ד: 5413 ק"ג חלב, 185.7 ק"ג שומן, 3.43 %

טבלה 9. חוצאות הביקורת במדענים (2 חליבות)

מס' מנהל	שם המנהל	תאריך תחילת כהונה	מס' התפקיד	שם התפקיד	תאריך תחילת כהונה	מס' היחידה	שם היחידה	תאריך תחילת כהונה	מס' המחלקה	שם המחלקה	תאריך תחילת כהונה	
5	184	73	145	417	18.0	14.2	3.45	4119	119561	6646	8405	אוקטובר
7	158	17	135	517	18.0	13.9	3.50	4015	114836	6368	8281	נובמבר
5	147	1	207	679	18.2	13.9	3.57	4181	117071	6428	8423	דצמבר
5	160	14	223	647	19.2	14.7	3.56	4465	125355	6530	8548	ינואר
6	160	1	248	567	20.3	15.5	3.44	4623	134353	6610	8673	פברואר
6	195	31	296	702	21.0	16.6	3.45	5144	148926	7079	8969	מרץ
3	139	9	303	669	21.6	17.8	3.34	5208	155987	7215	8782	אפריל
4	167	17	261	629	21.7	18.1	3.30	5527	167310	7702	9261	מאי
4	167	-1	207	531	21.6	18.2	3.26	5389	165552	7657	9107	יוני
4	158	15	202	509	20.9	17.6	3.29	5551	168776	8084	9610	יולי
5	143	6	184	503	19.8	16.6	3.32	5243	157961	7964	9532	אוגוסט
5	173	23	171	532	19.2	15.9	3.39	5050	149137	7763	9361	ספטמבר
59	1951	208	2582	6902	20.04	16.13	3.39	4876	143735	7170	8913	ממוצע וסכום
44	1840	198	1785	5282	19.86	15.79	3.40	3457	101624	5118	6437	מש"ר

ממוצע לשנת השלישה: 5887 ק"ג חלב, 199.6 ק"ג שומן, א' 3.39
ממוצע לשנת השלישה: 5763 ק"ג חלב, 195.9 ק"ג שומן, א' 3.40

טבלה 10. טבלת סיכום של ביקורת החל"ב לפי קבוצות שונות בהש"ח

מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי	מספר חקלאי
------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

ממציא לסירה בשנת תשל"ה

3.14%	קבוצים ומורכבים שחופיים (3 חליבות)	7563 ק"ג חלב	237.5 ק"ג שומן
3.38%	בתי-ספר חקלאיים	5701 ק"ג חלב	192.7 ק"ג שומן
3.21%	ג. קבוצים ומורכבים שחופיים (2 חליבות)	6577 ק"ג חלב	211.1 ק"ג שומן
3.39%	ד. מורכבים	5887 ק"ג חלב	199.6 ק"ג שומן
3.18%	מבוצע כחלי ארזי :	7191 ק"ג חלב	228.7 ק"ג שומן

טבלה 11. בקורת ב'

[illegible]

ממבצע לסדרה תשל"ה: 5482 ק"ג חלב, 182.6 ק"ג שומן, 3.33%

והתחזקה השנה. התופעה נראית בכל רמות התנובה, אולם בייחוד במשקים ברמות התנובה הגבוהות.

בסיכום: ניתן לקבוע ששנת תשל"ה היתה שנת הישגים מרשימים מבחינה מקצועית וכי עוד היד נטויה להעלותם בשנים הבאות.

גודל העדרים

האטת קצב היציאה של הפרות במושבי ביקורת א' יש לציין, כי שיעור היציאה במושבי ביקורת ב' היה נמוך במידה ניכרת מזה שבביקורת א' לכל צורות הממשק הכלולות בה.

טבלה 13. שיעור יציאת פרות מהעדר.

% היציאה		קבוצת המימשק
בתשל"ד	בתשל"ה	
31.0	29.1	ביקורת א' — כללי
		(א) קיבוצים ומושבים
30.7	29.6	שיתופיים — 3X
31.4	30.4	(ב) בתי-ספר חקלאיים
		(ג) קיבוצים ומושבים
32.2	33.5	שיתופיים — 2X
32.3	24.9	(ד) מושבים — 2X
—	15.6	ביקורת ב' — כללי

הרחבת העדר נובעת בחלקה מכניסתן של מבכירות במספר רב למעגל החליבה (טבלה 14). תופעה זו בולטת בייחוד בעדרי הקיבוצים והמושבים השיתופיים (3X) ובמידה פחותה בעדרים של הסקטורים האחרים.

טבלה 14. שיעור כניסתן של מבכירות

למעגל החליבה בעדרים לפי צורות הממשק.

שעור כניסת המבכירות %		קבוצת הממשק
שעור כניסת המבכירות %		
37.6		ביקורת א' — כללי
		(א) קיבוצים ומושבים
39.6		שיתופיים — 3X
31.1		(ב) בתי-ספר חקלאיים
		(ג) קיבוצים ומושבים
37.9		שיתופיים — 2X
29.0		(ד) מושבים — 2X
19.6		ביקורת ב' — כללי

תהליך הגדלת יחידות העדרים, שהסתמן בשנים קודמות, נמשך גם בשנת תשל"ה. ניתן לעקוב אחר השינויים בעזרת הנתונים המובאים בטבלה 15. מספר העדרים בהם 100—200 חולבות פחת

שנת תשל"ה תירשם כשנה של גידול מרשים בהיקף העדר בכל הסקטורים של ההתישבות; מ-47,171 פרות חולבות בתשל"ד ל-54,239 בתשל"ה. התפתחות זו משתקפת באופן ברור בטבלה 12.

טבלה 12. התפתחות העדרים

בהשוואה לשנת תשל"ד.

קבוצת המימשק	גידול ב-% בהשוואה לתשל"ד
ביקורת א' — כללי	+14.98
(א) קיבוצים ומושבים	
שיתופיים — 3 חליבות	+10.19
(ב) בתי-ספר חקלאיים	+20.54
(ג) קיבוצים ומושבים	
שיתופיים — 2 חליבות	+22.96
(ד) מושבים — 2 חליבות	+38.46

הסיבות לגידול במספר החולבות בעדר הן: (1) בעקבות מלחמת יום הכיפורים היה עיכוב ניכר בזרימת הנתונים על גודל העדרים, בייחוד בסקטור המושבי, ועל כן אפשר ליחס חלק מהעליה הנוכחית לשנת תשל"ד. (2) שמועות על הטלת מכסות ייצור גרמו להגדלת העדר במשקים שונים; אולם בסיכום העליה היא הדרגתית לאורך כל השנה. העליה הגדולה ביותר בהיקף העדר היתה במושבים, כפי שצוין קודם לכן, אולם גם בקיבוצים ובמושבים שיתופיים החולבים פעמיים ביממה הגידול היה מרשים ביותר (23%). זהו גידול משמעותי שאינו נובע מספיחי מלחמת יום הכיפורים. יתכן וסיבתו היא בשינוי במספר החליבות ביממה (מ-3X ל-2X) שחל במספר משקים קיבוציים (כפר-בלום, גבעת-השלווה ואשדות-יעקב הקה"מ).

שיעור יציאת הפרות מהעדרים הואט במידת מה בהשוואה לשנת תשל"ד (טבלה 13). יציאה מוגברת היתה בקיבוצים ומושבים שיתופיים החולבים פעמיים ביממה והיא אוזנה על-ידי

מ-72 ל-59 ומספר העדרים עם 200—300 חול-
בות נשאר קבוע, אם כי חלה תזוזה קלה לכיוון
חלקו העליון של תחום זה. כהמשך לנטיה להג-
דלת העדר עלה מספר המשקים להם 300—400
חולבות, ומספר העדרים עם 400 חולבות ויותר
היה חמישה וביניהם אחד שעבר את גבול ה-500.
הגדלת מספר החולבות ברפת נדרשת כנראה כדי
להעלות את רווחיות הענף וכדי לנצל ביעילות
את הציוד המודרני הקיים במשקים. יש לצפות
שנטיה זו תימשך בשנים הבאות ומרבית המשקים
יגיעו לעדרים של 200—300 חולבות לפחות.
הכין והביא לדפוס
ד"ר אורי לבון

טבלה 15. התפלגות המשקים לפי מספר החולבות בעדריהם (ללא מושבים ובתי-ספר חקלאיים)

מס' הפרות	שנת הביקורת		מספר המשקים לפי מספר החולבות בעדר
	תשל"ה	תשל"ד	
100—150	12	18	
150—200	47	54	
200—250	55	57	
250—300	39	36	
300—350	19	10	
350—400	8	6	
400—450	2	2	
450—500	2	1	
+ 500	1	—	
סה"כ	185	184	

ניתוח וסיכום נתוני ביקורת החלב ב' בשנת תשל"ה — 1974/75

ב-26 מושבים, ובאוקטובר 1975 הקיפה הביקורת
מעל ל-8,400 פרות ביותר מ-40 מושבים.

ראוי לציין שהתגובה הממוצעת לפרה עלתה
ב-91 ק"ג מתשל"ג עד תשל"ה. זוהי עליה גדולה
יותר מאשר במושבים של ביקורת א'. התגובה
הממוצעת לפרה ב-15 מושבי ביקורת ב' להם
12 ביקורות רצופות היא 5,961 ק"ג, והיא גבוהה
ב-479 ק"ג מהממוצע הכללי לפרה בביקורת ב'
וב-74 ק"ג מהממוצע הכללי לפרה במושבי
ביקורת א'.

לסיכום: ניתן לומר ששנת תשל"ה היתה
שנה של עליה בהיקף ביקורת ב' במושבים
וביציבות התגובה. מגמה זו נמשכת ביתר שאת
גם בתשל"ו, ואני תקווה שתמשך גם בעתיד.
בינואר 1976 הקיפה ביקורת ב' קרוב ל-11,000
פרות ביותר מ-60 מושבים.

יאיר זליגר

המ.ב.

ביקורת חלב ב' — מתיחסת למשקים משפח-
תיים והיא מבוססת על שקילת החלב על-ידי
בעל הרפת. זאת, בניגוד למשקים אחרים בהם
השקילה אמורה להתבצע על-ידי מבקר החלב.
יש לציין שברוב המושבים אין הביקורת מקיפה
את כל הרפתות שבכפר.

יציבות הביקורת במשק המשפחתי ורציפותה
נתקלים בקשיים שונים: 1. השגת מבקר חלב
מתאים; 2. התשלומים למבקר החלב; 3. מקום
לביצוע בדיקות השומן; 4. רישום מדויק של
פרטים שונים הקשורים לספר-העדר; 5. חוסר
מודעותו של המתישב לצורך בביקורת החלב.

בשנת תשל"ד עבר משבר על ביקורת ב'
מהסיבות הבאות: 1. מלחמת יום הכיפורים;
2. חיסול רפתות רבות במושבים; 3. מחלתו
ויציאתו לגימלאות של הח' אריה מנס ז"ל.
מסיבות אלו לא פורסם הדו"ח השנתי של ביקורת
ב' בתשל"ד.

באוקטובר 1974 היו בביקורת ב' 4,169 פרות